

Inland Empire

David Lynch (2006)

Una actriu comença el rodatge d'una pel·lícula, de sobte es veu immersa en un joc de miralls, en què realitat i ficció es confonen en un món inquietant, més enllà de tota racionalitat

Un cineasta hipnòtic.

Recorden aquells primers minuts d'*Europa* de Lars Von Trier? Estem recurrent una via de tren en càmera subjectiva i un narrador va comptant d'1 a 10 per anunciar-nos que quan hagi finalitzat el compte ens trobarem en un altre territori.

Lynch també fa una cosa semblant, tot i que no tant explícita a *Lost Highway* (1997) Ens porta a recórrer una carretera acompanyats només dels fars del nostre cotxe en un recorregut hipnòtic.

Els que ara comptem entre els incondicionals dels dos directors, d'alguna manera, ens hem deixat seduir per la seva capacitat hipnòtica i, especialment, en el cas de Lynch, sempre decidit a no posar límit en la seva recerca d'explorador pels viarans més sinuosos de les noves formes d'expressió cinematogràfica.

L'especial compte enrere de Lynch -per la gran majoria- va començar a Sitges fa 26 anys amb *Blue Velvet* (1986), i ha portat el director molt més enllà de les sales de projecció que

potser, a hores d'ara, li importen ben poc -només cal recordar la recent exposició David Lynch, *The air is on fire*, de la Fundació Cartier a París- per posar mans a l'obra i construir tot un univers Lynch que va molt més enllà del cinema.

Com la majoria dels autors, en tot el sentit de la paraula Lynch, no ha estat gens rendible per a la indústria cinematogràfica. *Mullholland Dr.* (2001), havia de ser un sèrie a l'estil *Twin Peaks* (1990-91), per la cadena ABC propietat de The Walt Disney Company, que va acabar convertida en una pel·lícula, gràcies a la tossuderia del realitzador i en el cas d' *Inland Empire*, va tenir greus problemes quan la mateixa productora es negava a estrenar la pel·lícula si no retallava el metratge. Finalment, Lynch va adquirir els drets mitjançant la seva productora, Absurda, per poder distribuir-la amb el «*final cut*» del director.

Han estat, precisament, aquestes dificultats les que han portat Lynch a obrir altres camins com tornar a pintar intensament -

recordem que la seva carrera va començar com a pintor- fundar la seva pròpia productora, crear la web, *davidlynch.co* amb continguts de pagament i experimentar amb la imatge a la campanya publicitària de Play Station per Europa. Són precisament els treballs creats per difondre a Internet mitjançant la seva web els que han esdevingut avenços impagables en la recerca del seu propi llenguatge i que, potser, havent estat un director mimat per la indústria, no hauria realitzat. Sèries com *Dumbland* (2002), *Rabbits* (2002), en què els protagonistes són humans amb cap de conill i molts altres treballs produïts en digital i pensats per a la distribució a Internet, han portat el realitzador a l'univers d'*Inland Empire*

Un cinema que no s'explica

Exceptuant *L'Home elefant* (1980) i *The Straight Story* (1999), rodades amb els paràmetres d'una narració convencional que -tot s'ha de dir-, alguns pensen que és «el tribut que, amb el cap baix, ha pagat el cinema a la literatura»

(Gonzalo de Lucas, *Culturas* 248), la resta de l'obra de Lynch, més que enfilars una pel·lícula rere l'altra en una mena de progressió més o menys rectilínia, ha creat un espai fractal amb infinites ramificacions per explorar i per aquest motiu és un director que ens captiva quan més penetrem en el seu univers.

Com moltes de les pel·lícules més interessants dels darrers anys -*Still Life*, (2005) *Tropical Malady* (2004)-, fins i tot, la més recent i fallida *Death Proof* (2006) de Quentin Tarantino, *Inland Empire* està dividida en dues parts trencant l'esquema narratiu que ha dominat el cinema i la literatura en tots aquests anys.

En els primers vint minuts Lynch ens narra una història perfectament convencional en la qual una actriu comença el rodatge d'una pel·lícula. Tot fa pensar que té dificultats en el seu matrimoni. De sobte, apareix una estranya veïna que li explica una història sobre un nen que va provocar un reflex del qual va sorgir el mal. Dies després Nikki (Laura Dern) descobreix que la pel·lícula és el *remake* d'una altra sobre un conte gitano maleït que no es va poder acabar perquè els seus protagonistes varen morir assassinats. Un matí, a l'estudi de rodatge apareix la paraula «Axxonn»; llavors comença la segona part que ens submergeix en un joc de miralls en el més pur estil de Lewis Carroll amanit -això sí- amb els tocs lynchteans necessaris amb l'objectiu de generar en l'espectador un calfred i una incomoditat que ja no acabaran fins al final del metratge. A partir d'aquest moment comença a desenvolupar-se un dels temes centrals de les filmografies de la modernitat que és el viatge interior, el laberint.

Inland Empire és un lloc físic, real -una zona verda que penetra dins un desert a Los Angeles-, com Mullholland Dr. és una carretera situada en un turó de Hollywood. Ambdues són localitzacions identificables en un mapa però Lynch, el que es proposa, és submergir-nos en les mentes de les seves protagonistes

Un viatge que el realitzador roda amb una càmera domèstica i sense guió i segons ell mateix comenta en el llibre *Lynch on Lynch* de Cris Rodley, gràcies a la meditació transcendental.

I és així com realitat (el que és plausible) i ficció (joc oníric inexplicable) és desdibuixen totalment, sense donar-nos treva per a les interpretacions intel·lectualitzades, i el temps deixa de ser un abans i un després per adquirir una estructura de temporalitats paral·leles que acaben en una circularitat que ens atrapa. Aquest temps paral·lel en entrar en contacte amb «el present» l'impregna d'un caràcter totalment enigmàtic. Treballant sobre la base dels temps paral·lels el llenguatge cinematogràfic ja no recorre als codis que imposava el relat literari sinó que és mou sobre idees visuals. La modernitat (Rossellini, Godard, ...) havia reflexionat sobre la imatge-temps, però Lynch amb la seva darrera proposta ens porta una xic més enllà esdevenint artífex de la construcció del temps paral·lel en cinema.

Fins aquí hem intentat parlar d'un creador del que és impossible parlar i d'un cinema que no es pot explicar perquè no es basa en la narració sinó en el fet de deixar-nos dur per una experiència que pot portar-nos més enllà de la simple representació, del que passa davant nostre, possiblement,

perquè l'important no és el que es mostra sinó el que s'amaga.

Fitxa tècnica

Tècnics

Director: David Lynch
Productors: Mary Sweeney i David Lynch
Guió: David Lynch
Muntatge: David Lynch
Fotografia: Odd-Geir Saether
Direcció artística: Christine Ann Wilson i Wojciech Wolniak
Companyia productora: Inland Empire Productions, Studio Canal, Camerimage 2, Asymmetrical Productions.
Nacionalitat: USA-França-Polònia
Durada: minuts: 197

Actors

Laura Dern: Nikki Grace/Susan Blue
Jeremy Irons: Kingsley Stewart
Harry Dean Stanton: Freddie Howard
Justine Theroux: Devon Berk/Bille Side
Julia Ormond: Doris Side
Grace Zabriskie i Mary Steenburgen: les visitants
Peter J Lucas: Piotrek Krol
Ian Abercrombie: Henry
Diane Ladd: Marilyn Levens
William H. Macy: Presentador
Natassja Kinski i Laura Harring: elles mateixes.

Filmografia

2007
Chacun son cinéma
2007
Boat
2006
Inland Empire
2002
The short films of David Lynch
Darkened room Barton
Dumbland
Rabbits
2001
Mullholland Dr.
1999
The Straight Story